دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی

تاریخ باغ‌سازی

چاپ سوم

نویسنده:

تام ترنر

مترجمین:

حمیدرضا عظمتی

عضو هیأت علمی

دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی

محسن فیضی

عضو هیأت علمی

دانشگاه علم و صنعت ایران

سر شناسنامه	:	ترنر، تام، ۱۹۴۶-م. Turner, Tom (Thomas Henry Duke)
عنوان و نام پدید آور	:	تاریخ باغ‌سازی/ تام ترنر؛ ترجمه حمیدرضا عظمتی، محسن فیضی، ویراستار علمی بهاره طاهری؛ ویراستار ادبی یداله بهمنی.
مشخصات نشر	:	تهران: دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	ذ، ۵۲۳ص.: مصور (رنگی)، جدول، نمودار.؛ ۲۲×۲۲ س م.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۵۹۴-۶۹-۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	عنوان اصلی: Garden history: philosophy and design, 2000 BC—2000,.2005.AD
موضوع	:	باغ‌ها – تاریخ
موضوع	:	Gardens – History
موضوع	:	باغ‌ها – فلسفه -- تاریخ
موضوع	:	Gardens – Philosoghy – History
موضوع	:	باغ‌سازی – تاریخ
موضوع	:	Gardens – Design – History
شناسه افزوده	:	عظمتی، حمیدرضا، ۱۳۴۹-، مترجم
شناسه افزوده	:	فیضی، محسن، ۱۳۳۸-، مترجم
شناسه سافزوده	:	دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی
شناسه افزوده	:	Shahid Rajaee Teacher Training University
رده بندی کنگره	:	SB۴۵۱/ت۴ت۲ ۱۳۹۵
رده بندی دیویی	:	۷۱۲/۰۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۲۲۸۹۱۸

دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی

عنوان	:	تاریخ باغ‌سازی
ترجمه	:	دکتر حمیدرضا عظمتی، عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی/ دکتر محسن فیضی، عضو هیأت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران
ویراستار علمی	:	بهاره طاهری
ویراستار ادبی	:	دکتر یداله بهمنی، فاطمه جم
چاپ اول	:	پاییز ۱۳۹۵
چاپ سوم	:	بهار ۱۴۰۴
انتشارات	:	دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی
لیتوگرافی و چاپ	:	باران علم
طراح جلد	:	دکتر هادی عارفی
ناظر چاپ	:	محمد معتمدی‌نژاد
کارشناس چاپ و صفحه‌آرا	:	نیره فیروزی
شمارگان	:	۱۰۰ جلد
قیمت	:	۵۰۰.۰۰۰ تومان
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۶۵۹۴-۶۹-۹ ISBN: 978-600-6594-69-9

کلیهٔ حقوق این اثر برای مترجمین و دانشگاه تربیت دبیر شهیدرجائی محفوظ است.

نشانی: تهران، لویزان – کد پستی ۱۶۷۸۸-۱۵۸۱۱ – صندوق پستی ۱۶۳ – ۱۶۷۸۵ – تلفن: (۲۶۳۲) ۹ – ۲۲۹۷۰۰۶۰، ۲۲۹۷۰۰۷۰،
تلفکس: ۲۲۹۷۰۰۴۲، پست الکترونیکی: publish@sru.ac.ir، وب سایت: http://publish.sru.ac.ir

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
دیباچه	ت
مقدمه مترجمین	ذ
فصل اول/ فلسفه طراحی	۱
فصل دوم/ باغ‌های دوران باستان	۳۹
فصل سوم/ باغ‌های کلاسیک	۸۹
فصل چهارم/ باغ‌های اسلامی و آسیای غربی	۱۴۷
فصل پنجم/ باغ‌های قرون وسطی	۱۹۷
فصل ششم/ باغ‌های رنسانس	۲۴۵
فصل هفتم/ باغ‌های باروک	۲۹۷
فصل هشتم/ باغ‌های نئوکلاسیک و رمانتیک	۳۴۱
فصل نهم/ باغ‌های التقاطی	۴۱۳
فصل دهم/ باغ‌های انتزاعی و پسا انتزاعی	۴۶۷
منابع	۵۲۱
تصاویر رنگی	۵۲۵

مدرسه چهارباغ، اصفهان

دیبـاچـه

علاقه من به تاریخ باغداری از زمانی آغاز شد که در سال ۱۹۶۹ فرانک کلارک[1] یک سری سخنرانی‌هایی برای آخرین گروه از دانشجویانش در دانشگاه ادینبورو[2] ارائه نمود. این علاقه پس از آمدنم به بیرمنگام رشد کرد. ازآنجاکه محل سکونتم را دوست نداشتم، ماشینم (یک وی دبلیوی سوسکی پر از تجهیزات کمپینگ) تبدیل به خانه سیاری شده بود که در سفرهای آخر هفته‌ام که اغلب به دیدار باغ‌های مختلف می‌گذشت، همراه من بود.

در سال ۱۹۷۴ هَل موگاریج[3] از من درخواست کرد که یک کتاب راهنما برای جهانگردان خارجی که به بریتانیا می‌آمدند بنویسم. من به‌عنوان بخشی از یک مقدمه تاریخی ۶ نمودار که نشان‌دهنده سبک ساخت باغ‌های بریتانیا بودند، رسم کردم. شاید در آن زمان نمودارهای جان کلادیوس لودون[4] را دیده بودم (شکل ۸،۱۹) اما دراین‌باره مطمئن نیستم. پس‌ازآن مدتی در دفتر سیلویا کرو[5] در لندن برای بیل گیلسپی[6] کار می‌کردم و گاهی اوقات سوزان جلیکو[7] برای صرف قهوه نزد من می‌آمد. یک‌بار نظر او را در مورد نمودارهایی که می‌خواستم از آن‌ها در کتاب راهنما استفاده کنم، پرسیدم. او برای مدتی به آن‌ها خیره شد و سپس گفت: «تام، اینا عالین!» اگر این تشویق سوزان نبود، بدون شک آن نمودارها وقتی‌که ناشر موعد چاپ کتاب راهنما از قضیه پا پس کشید، به دست فراموشی سپرده می‌شدند.

وقتی همسرم لطف کرد و ۱۲ نمودار سبکی برای کتابم «*طراحی باغ‌های انگلیسی: تاریخ و سبک‌های مختلف از ۱۶۵۰*» کشید که در سال ۱۹۸۶ منتشر شد، آن نمودارها

---

[1] Frank Clark
[2] Edinburgh
[3] Hal Moggaridge
[4] John Clauduis Loudon
[5] Sylvia Crowe
[6] Gillespie
[7] Susan Jellicoe

دوباره جان گرفتند. این نمودارها تقریباً هر ۵ سال (معمولاً برای ارائه در سخنرانی‌هایی که برای دانشجویان تد فاوست[1] در انجمن معماری انجام می‌دادم) مورد بازبینی قرار گرفته‌اند؛ مانند لایه میانی در یک درخت این نمودارها از زیرساختی چوبین (متن) در بخش درونی و بافتی بیرونی مانند تنه درخت (مثال‌ها) برخوردار هستند. سخنرانی‌های من معمولاً به شکلی متعارف پیش می‌رفتند. مطلب ابتدا قرار بود از لودون آغاز گردد؛ اما به‌زودی درمی‌یافتم که برای بیان دیدگاه‌های لودون در بافتی معنادار، باید از ریشه-های باغداری در مصر باستان شروع کنم.

جستجو برای یافتن کتاب‌های مختلف در کتابخانه‌های متعدد، البته لذت‌بخش بود؛ اما به‌پای دنباله‌روی از نمونه‌های لودون —و رفتن به مکان‌های موردنظر وی— و دیگر جهانگردان مطرح در تاریخ باغداری نمی‌رسید. رابرت هولدن[2] همیشه می‌گفت که من باید بیشتر به سفر بروم و راست هم می‌گفت. دیدار از باغ‌ها برایم تبدیل به چالشی آمادی[3] و نوعی ماجراجویی شده بود. ایجاد ارتباط میان سفرهای من، عکس‌های سوزان جلیکو، مشاهده‌های دقیق جفری جلیکو[4] و روایت‌های ماری – لوئیس گوتئین[5]- درحالی‌که اغلب به لودون نیز می‌اندیشیدم - برایم تبدیل به مشغله‌ای جذاب شد. نثر درخشان و آزادی وی از پیش‌داوری‌های مرسوم، نمونه‌ای پیش رویم گذاشته بود که دوست داشتم از آن پیروی کنم.

از این چهار تن به خاطر همراهی‌شان متشکرم و می‌دانم که حضورشان تا چه اندازه سفرهایم را آسان‌تر کرده است. همسر لودون این‌گونه می‌نویسد:

> «وی از سمت گرودنو به ویلنا رفت. مسیرش از کشوری می‌گذشت، مملو از بازمانده‌های ارتش فرانسه؛ مردان و اسبان مرده افتاده بر حاشیه جاده‌ها و گروه‌های وحشی نمای قزاق‌ها که کشور را درمی‌نوردیدند. هنگام ورود به کوسنو سه قزاق به دلیجان وی هجوم

[1] Ted Fawcett
[2] Robert Holden
[3] Logistical
[4] Geoffrey Jellicoe
[5] Marie – Luise Gothein

آوردند و تلاش کردند اسبانش را به تاراج ببرند؛ اما شلاق‌های راننده دلیجان و خدمتکاران ایشان را پس زد... او سپس به سمت مسکو حرکت کرد و در چهارم مارس ۱۸۱۴ پس از مواجهه با مشکلات بسیار در طول جاده به این شهر رسید. برای مثال دریکی از موارد هنگامی‌که دلیجان همسرم در برف بسیار سنگین گیر افتاده بود و اسب‌ها توان کشیدن آن‌ها را نداشتند، خدمتکاران با خونسردی تمام اسب‌ها را از دلیجان جدا کردند و با خود بردند تا فردای آن روز با اسب‌هایی تازه‌نفس بازگردند و از همسرم خواستند که تک‌وتنها در دلیجان بنشیند و مطمئن باشد که اگر پنجره‌های دلیجان را خوب ببندد و پرده‌های چرمی را پایین بکشد از خطر حمله گرگ‌ها در امان خواهد بود.»

نمی‌دانم گوتئین در فاصله سال‌های ۱۹۰۰ تا ۱۹۱۴ سفرهایش را چگونه انجام داده است؛ اما به‌احتمال‌زیاد باید از کشتی بخار، قطار، قطار شهری و تاکسی استفاده کرده باشد. جلیکو پیش از جنگ جهانی دوم از قطار و کشتی استفاده می‌کرد و پس‌ازاین دوره از هواپیما و اتومبیل هم استفاده نمود. من از یکی از مسیرهایی که او با قطار پیموده بود، رفتم و در راه خوابیدم؛ وقتی این نوشته او را خواندم خنده‌ام گرفت: «اگر سوار قطار اول وقت اینسبروک[1] به سالزبورگ[2] شدید، بیدار بمانید تا منظره زیبای مِلک[3] را از دست ندهید.» من از همان وسایلی استفاده کردم که جلیکو استفاده کرده بود و یک دوچرخه تاشو را هم به آن‌ها اضافه کردم. به‌غیراز برخی موارد که مشکلاتی پیش می‌آمد، دوچرخه‌سواری از خانه تا ایستگاه لندن و سپس ۴ ساعت بعدازآن طی مسیر ویا آپیا آنتیکا[4] از فرودگاه چامپینو[5] تا رم خوش می‌گذشت. برای یک دوچرخه‌سوار بهترین پایتخت‌های اروپایی آمستردام و کپنهاگ و بدترین آن‌ها آتن

[1] Innsbruck
[2] Salzburg
[3] Melk
[4] Via Appia Antica
[5] Ciampino

است. جاده‌های آتن گرچه از جاده‌های لیسبون و پراگ (که پایین‌ترین مقام را در فهرست پایتخت‌های محبوب من به لحاظ برخورد مردم آن‌ها با دوچرخه‌سواران دارا هستند) بهترند؛ اما دارای شرایط نامساعدی مانند گرمای زیاد، گازهای خفه‌کننده، موتورسواران بی‌نظم و سگ‌های وحشی هستند که گویی میل آشکاری به انتقال مرض خود به دیگران دارند.

گروه دیگری که باید از آن‌ها تشکر کنم، دانشجویانی هستند که از سال ۱۹۹۵ همراه من به مطالعه این موضوع پرداخته‌اند به‌ویژه سرپرست آن‌ها به نام کمال مهدی[1] که همسرم را ترغیب نمود تا مرا تشویق کند که کلاس تاریخ باغداری را دایر کنم. من از این کلاس لذت می‌بردم و چیزهای زیادی از دانشجویانم آموختم. همچنین از کارولین مالیندر[2] که با پروژه ما در سال ۱۹۹۶ آشنا شد و در سال ۲۰۰۴ آن را به مطبوعات معرفی کرد، تشکر می‌کنم. اتمام این کتاب ۳۰ سال زمان برده است؛ البته گاهی اوقات کار به جهات مختلفی کشانده شده یا گاهی کنار گذاشته می‌شد. یکی دیگر از دلایل تأخیر در انتشار کتاب انتظار ما برای انتشار *لوح فشرده دائرةالمعارف مرجع تاریخ باغداری* (منتشرشده توسط Gardenvisit.com در سال ۲۰۰۲) بوده است که شامل متن *تاریخ هنر باغداری* نوشته ماری - لوئیس گوتئین (۱۹۲۸)، کتاب ۱۹۸۶ من، (*طراحی باغ‌های انگلیسی*) و حدود ۱۰۰ متن الکترونیک دیگر به انضمام مثال‌های بیشتر در ارتباط با نمودارهای موجود بود. خوانندگان این کتاب می‌توانند از این لوح فشرده استفاده کنند و برای دنبال کردن مطالب عنوان‌شده و یافتن مثال‌های بیشتر آن را به کار گیرند.

همچنین از همکارانم پروفسور مهرداد شکوهی[3] برای تصحیحاتی که بر روی فصل ۴ انجام داده و مایکل لانکستر[4] برای کمک‌هایی که در طول سالیان متمادی به من داده

---

[1] Kemal Mehdi
[2] Caroline Mallinder
[3] Mehrdad Shokoohy
[4] Michael Lancaster

است و همچنین نظراتی که چند هفته پیش از مرگش در مورد نمودارها ابراز داشت ممنونم.

خوانندگان این کتاب می‌توانند از تارنمای www.gardenvisit.com و لوح فشرده برای کشف مطالب بیشتری در مورد طراحی باغ‌ها و معماری منظر استفاده نمایند.

بار و بنه سفر مورخ باغ در موکنای